

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

Quod praelatus bono exemplo suo allicere debet subditos suos ad uirtutes.
Cap. IIII.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

SPECVLVM

latum impendit propheta, ut parcat Danieli ferocitatem dediscit leo, & collectam nescit esuriem, unde siccis iustorum calcatur pedibus, aduersus pueros succensus ignis in fornace non proficit. Ad uotum fidei aer imbres & terra fructum negat, & cælum ipsum in impios euomit ignes suos. Porro & si in exercitio uirtutum sit remissior prælatus, colendus est tamen, & sicut apes in humeris regem suum attollunt: ita subiecti dum perniciosus uitis non sit, omnino ei exhibeant famulatum. Nam etsi laboret uitis, ferendus est tanquam in quo salutis auspicia subditis extant.

Quod prælatus bono exemplo suo allicere debet subditos suos ad uirtutes.

CAP. IIII.

QUARTO & ultimo debet prælatus habere motum præcessoris & informatoris, & hoc notatur cum dicitur, ducem. Ad strenuitatem boni ducis non sufficit bene monere, præcipere & corripere, sed necesse est strenue eum se habere & uirtuose, pro loco & tempore militare, & quod præcipit alijs exercere aliquoties & factis suis debet adimplere. Unde

Gregorius.

Gregorius in codice regulæ pastoralis, titulo uicesimo octavo dicit: Apud districtum iudicem prælatus cogitur tanta in opere exoluere, quanta eum constat uoce alijs præcepisse. Idem: Lex quippe est ipsis prælati & prædicatoribus posita, ut uiuendo impleant quod loquendo suadere festinant. Talis dux fuit Iulius Cæsar, qui nunquam dixit militibus suis ite sed uenite. Et subiungit causam. Labor inquit participatus cum duce uidetur militibus esse minor, sicut de eo scribit Iohannes Galensis: Talis dux fuit Abimalech qui præcinctus

Iulius Cæs.

dens arboris rami, impositumq; ferens humeris suis, locijs suis dixit: Quod me uideritis facere cito facite. Igitur certatim ramos de arboribus praecindentes sequebantur ducem, Iudicum undecimo. Vilissimus itaq; computandus est, nisi praecellat sanctitate & scientia, qui est honore praestantior. Vnde in Polycratico libro. 5. capi. 7. Impossibile est ut alios utiliter regat, quae proprius subuertit error. Ait enim Salomon: Vbi non est gubernator populus corruet. Et alibi: Rex insipiens perdet populum suum. Notandum autem quod praelato non solum sufficit dicere more scribarum & pharisaeorum, qui dicunt & non faciunt, sed debet exemplo Christi facere & docere, imo sicut summe pertinet ad eum docere: ita pertinet ad eum summe facere. Gregorius in pastoralis: Sit rector operatione praecipuus, ut uitae uiam subditis bene uiuendo denunciet, & grex qui pastoris uocem moresq; sequitur, per exempla melius quam per uerba gradiatur. Qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere, hac eadem necessitate compellitur summa monstrare. Vnde Greg. Nazanzenus in apologetico: Si quis est in rectore uitiorum morbus, facile in subiectos sibi transfunditur, & multo facilius quod malum est ab eo transit, quam si quid in eo uirtutis fuerit. In quo ego quoq; soleo crebro apud memetipsum de talibus admirari plurimum, quod tam facile sine aliquo labore atq; ullis amminiculis malitia proficit, & nihil tam facile est quam effici malum, & etiam si nemo doceat, nemo compellat, raro autem & perdifficile sit fieri bonum. Idcirco etiam dicit Chrysostomus: Sic quippe natura ipsa comparatum est, ut regentium mores uulgi imitetur libro 3. & quasi in imagine ita in uita praesidentium intendens, studeat illorum quae post fieri similitudinis. Neque enim erro

Grego:

S P E C U L V M

Augustinus.
Benedictus.

res praelatorum abscondi possunt oculis, sed etiam ex
 igua eorum celeriter innoscunt. Sicq; omnes de factis
 iudicant praelati, quasi nec carne circumdatus sit,
 nec hominum infirmitate teneatur. Hæc Chryso-
 stomus. Propter hoc ergo bene dicit Augusti. in regula:
 Circa omnes seipsum bonorum operum præbeat ex-
 emplum. Non sit contentus uerbis bonis ad subditos,
 sed potius innitatur bonis exemplis operum, sicut &
 Benedictus in regula de abbate loquens dicit: Omnia
 bona & sancta factis amplius quam uerbis ostendat.
 Item, non sufficit ei facere bona occulta, nisi faciat
 & manifesta. Vnde dicitur primitiuis praelatis: Sic lu-
 ceat lux uestra coram hominibus, &c. Item nõ suf-
 ficit ei cauere a malo exēplo, nisi det et bonum. Vnde
 Lucae duodecimo dicitur eisdem exemplo. Sint lum-
 bi uestri præcincti, quod pertinet ad declinationem a
 malo secundum Augustinum in sermone, & lucernæ
 ardentes, quod pertinet ad ostensionem boni exem-
 pli, & ideo dicit Augustinus bonorum. Item non
 sufficit ei dare exemplum in uno bono, nisi etiam det
 in omnibus. Ad Titum secundo: In omnibus præbe te
 exemplum bonorum operum. Et ideo dicit Augusti-
 nus bonorum operum in genere sine distinctione par-
 ticulari. Itē nõ sufficit dare bonū exēplū aliquibus so-
 lum, nisi derur et omnibus. Matthæi quinto: Ponunt
 lucernam super candelabrum, ut luceat omnibus qui
 in domo sunt. Et ideo dicit circa omnes. Sic ergo quin
 que tanguntur in hoc uerbo Augustini circa praelati
 exemplum. Debet enim potius inniti exemplis operū
 quam uerbis. Item, non solum operibus occultis,
 sed manifestis. Item non solum cauere a malo exem-
 plo, sed dare operam ad bonum exemplum. Itē non
 solum in uno, sed in omnibus. Item non solum ali-
 qui

quibus, sed omnibus debet dare bonum exemplum. Et norandum, quod licet omnes debeant dare bonum exemplum, iuxta illud quod communiter Apostolus omnibus dicit: Prouidentes bona non tantum coram deo, sed etiam coram omnibus hominibus, tamē prælati magis ad hoc tenentur. Vnde Paulus ad hoc facit exhortationem Timotheo episcopo specialem dicēs: Exemplum esto fidelium in uerbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. Huiusmodi autē multæ sunt rationes. Prælati enim est in alto situ, & ideo non potest abscondi, sicut ciuitas supra montem posita. Et ideo si aliquid turpe est in eo, quanto a pluribus uidetur tanto fit maior derisio de eo. Sicut ergo qui ascendit per scalā sollicitus est uestes suas restringere & aptare, ne aliquid turpe in eo uideatur, idē cauendum est prælato, eo quod in alto positus, spectaculum est multorum, ut nihil inhonestum appareat in eo. Et ideo dicitur apud Zachariam Vidi & ecce candelabrum aureum, & lampas eius super caput illius, & septē lucernæ eius super caput eius. Quod ideo dicitur, quia uniuersa lux uirtutum debet in tali lampade fulgere. De altitudine status prælationis sic dicit Gregor. Nazanzenus ubi supra. Væ tibi ciuitas cuius rex tuus iuuenis. Salomon dicit. Et ipse iterum: Noli esse uelox in uerbis. Quod si ille præcepit uelocem ad uerba non fieri, quanto magis in opus tantum & tam magnum. Idem, ad dignitatē prælationis uelociter proficere nō expedit, quia utiq; prælatum cum angelis adfistere oportet deo, & cum Archangelis glorificare, atq; in cælestibus altaribus hostias offerre Christo, & apud ipsum & cum ipso fungi sacerdotio, ut reformetur quod dilapsum est, ut diuina in homine imago reparetur, ut superiori mundo habitatores sui reddantur,

Rom. 14.

1. ad Time. 4.

Zacha. 4.

Gregor. Nazan.

SPECVLVM

& ut totum simul dicam, ut ex hominibus in deorum numerum transeant. Hæc ille. Item prælati sunt sicut exemplar, à quo alij libri trāsribantur, iuxta illud: Regis ad exemplar totus cōponitur orbis. Et ideo sicut omnes libri transcripti ad malum exemplar sunt corrupti: ita exemplum prælati nisi sit bonum, est causa corruptionis in omnibus subiectis. Et ideo sicut magna cura apponēda est circa primum exemplar librorum, quod sit multum bonum, ita requiritur quod exemplum prælati sit ualde bonum. Vnde Gregorius papa in Pastoralis: Ille debet ad exemplum uiuendi protrahi, qui carnis passionibus moriens iam spiritualiter uiuit, qui prospera mundi postposuit, qui nulla aduersa pertimescit, qui sola æterna desiderat, qui ad aliena cupienda non ducitur: sed propria largitur, qui per pietatis uisera citius ad ignoscendum flectitur, sed nunquam plusquam deceat ignoscens, ab arce rectitudinis inclinatur, qui nulla illicita perpetrat, sed perpetrata ab alijs ut propria deplorat, qui est affectu cordis alienæ infirmitati comparitur, sicque in bonis proximi sicut in suis profectibus lætatur, qui se imitabilem ceteris ita in cunctis quæ agit insinuat, ut inter eos non habeat quod saltem de præteritis erubescat, qui sic studet uiuere ut proximorum quoque corda arētia, doctrinæ fluentis ualeat irrigare, qui orationis usu & experimēto iam didicit, quod à domino quæ poposcerit, possit. Greg. quoque Nazanzenus de eodem sic

Grego. Pap.

Loco supra
citato.

Ibid.

Priusque aliquis, in quantum fieri potest, ceteros homines cordis puritate præcedat, præesse his uelle non debet, quibus se purgatorem non sentit, nec tutum putare mediatorem effici populi apud deum, quod est speciale officium sacerdotis siue prælati, nisi se proximum & amicū uideat dei. Et ideo concludit idē dicens: Mun-
dari

dari prius oportet, & sic alios mundare, sapientem prius fieri, & sic alios facere sapientes, lumen effici & ita alios illuminare, accedere ad deum, & ita alios adducere ad deum, sanctificari, et ita alios sanctificare, recti esse consilij, & sic alijs rectum dare consilium. Hæc ille.

Item prælatus est sicut ductor gregis, secundum illud Psalmistæ: Deduxisti sicut oues populum tuum in manu Moyse & Aaron. Et ideo si uadit per uiam malorum operum, sequitur eum populus per uiam eandem. Vnde Gregorius: Vnde fit cum pastor per abrupta gradiatur, per præcipitium grex sequatur. Et ideo dicit idem Greg. Scire debent prælati, quoniam tot mortibus digni sunt, quæ exempli perditionis ad subditos transmittunt, quia nimirum per illa exempla eos ad mortem ducunt. Mira perditio, horrenda crudelitas, ducere ad mortem eternam, quos ducere deberent ad uitam eternam. Ne sint ergo rei prælati mortui, debent ab exemplo ducere ad mortem cauere exempli ducere ad uitam ostendere. Greg. Non debet hominum ducatum suscipere, qui nescit homines bene uiuendo præire. Item prælati sunt ministri dei. Et ideo sicut famuli regis pulchrius incedunt quam ceteri populares: ita & ipsi debent pulchriorem uirtutum conuersationem ostendere. Hinc est illud ad Corin. In omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut dei ministros in multa patientia. &c. Quasi diceret: In his sic nos ornemus, ut decet seruos tanti domini.

Item prælati sunt quasi signum positum ad sagittam multorum obloquentium de eis facile, & ideo ut circa hoc remedium apponant. Hoc non potest aliter ita bene fieri sicut per bonum exemplum. Et ideo dicit Petrus: Hæc est uoluntas dei, ut beneficientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Item in mundo ecclesie subditi sunt quasi corpora inferiora terrestria, prælati uero corpora superiora ecclesie, quæ lucida sunt, &

In pastoral.

2. cor. 6.

1. Petr. 2.

• C ij ideo

ideo debent lucere sicut stellæ, quas dominus posuit in firmamento ut lucerent super terram. Multi in tenebris uitæ præsentis dum superiores de se exempla præbent, astrorum more desuper lucent. Præclare illud, ut multa, fertur dixisse Themistodes, magistratus a ludis & quibuscunq; leuioribus esse arcendos, ne publica ludere uideatur, defectumq; sui relictâ grauitate pronunciet. Si tamen maioribus (quod quidem rarum est) eos ex occipari contigerit in annis adolescentiæ, ex dispensatione ætatis permittuntur aliquid subtrahere grauitati, & in se clementiores esse, quod maturitatis processu reipublicæ utilitate compensent. Hæc

Gen. 1. in Polycratico. Item opus exempli præstat efficaciam uerbo, quia secundum Gregorium, plus exempla quam uerba mouent. Cum ergo prælati sit docere, debet exemplum addere ut uox sua habeat uocem uirtutis. Et ideo dicitur Ecclesiastici uicesimonono: Confirma uerbum, scilicet per opus Gregorius: *Authoritas loquendi perditur, cū uox opere non inuatur.* Item prælatus habet officium medici, & ideo coram infirmis non debet aliquam infirmitatem portare, ne dicatur ei illud euangelij Luca: *Medice cura te ipsum.* Gregorius in Pastoralis: *Qua præsumptione alios incedi properat, qui in facie uulnus portat? Ne ergo eius officium contemnatur, debet coram alijs omnimodâ sui ostendere sanitatem.* Item filiorum est imitari patrem, secundum illud Ioannis: *Quæcunq; pater fecerit, hæc & filius similiter facit.* Et ideo cauendum est prælato, ne sit de illis de quibus dicitur apud Matthæum: *Secundum opera illorum nolite facere: sed potius possit cum Apostolo dicere: Imitatores mei estote.* Quia igitur tot rationes concurrunt, ut prælatus teneat præ cæteris bonum exemplum, bene dicit beatus Augustinus

Ioan. 5.
 Matth. 23.
 Philipp. 3.

gullinus in regula: Seipsum bonorum operum præbe-
 at exemplum. Quod & si graue sit, recordetur quam
 graua Christus sustinuit pro dando bono exemplo.
 Christus, inquit Petrus, passus est pro nobis, uobis re-
 linquens exemplum. Beatus Cyprianus: In prælato dñi
 multi pendunt, ipse deo adherere debet, qui illum in
 ducatu prostruit, qui ad portandum multorum onera,
 ipsum ueluti fortiorem solidauit. Paxillus enim ni-
 si fixus firmiter alicui fortiore haereat, omne quod in
 eo pendet cito labitur, & ipse solutus a rigore suæ fir-
 mitatis, cum oneribus ad terram delabatur; Sic & præ-
 latus, nisi suo conditori pertinaciter adhererit, & ipse
 & omnis qui ei consentit, cito deperit. Chrysostr. Quan-
 ta est differentia rationalium & irrationalium, tanta
 interesse debet inter rectores ecclesiæ & ceteros, qui re-
 guntur. Seneca in libro de breuitate uitæ ad Paulinum
 sic dicit: Diuus Augustus, cui dñi plura quam ulli præ-
 stiterunt, non desit quietem sibi precari, & orationem
 a republica petere. Omnis eius sermo ad hoc sem-
 per reuolutus est, ut impetraret ocium a negotiis se-
 cularibus, illum diem lætissimum cogitabat, quo ma-
 gnitudinem suam exueret. Aliquando se uietuum sibi
 in quadam ad senatum missa epistola pollicitus. Vnde
 subdit notanter contra illos, qui differunt gerere cu-
 ras officiorum usque ad senectam: Non pudet (inquit)
 te reliquias uitæ tibi reseruare, & ad tempus solum bo-
 nae menti destinare, quod in nullam rem conferri pos-
 sit: Quam seruum est tunc uiuere incipere, cum desinen-
 dum est: Quæ tam stulta mortalitatis obliuio, in quin-
 quagesimum & sexagesimum annum sana differre cõ-
 silia, & inde uelle uitam inchoare quo pauci perduxerunt:
 Idem in libro de quatuor uirtutibus cardinali-
 bus dicit: Nō semper in actu sis, sed interdum animo

1. petr. 2.

Seneca.

tuo requiem dato. Sed & requies ipsa plena sit sapiētis
 studijs & cogitationibus bonis, Nam prudens nunquā
 ocio marcet, animū aliquando remissum habet, nunquā
 solutum. Ex his omnibus patet, quod ipse potesta-
 tis honor, siue dignitatis mundanæ, nullatenus est affe-
 ctandus, sed ab omnibus fugiendus & contemnendus,
 & hoc propter multiplices eius prauas qualitates & cō-
 ditōes. Primo, quia honor iste caducus & breuis
 est, secundum illud Ecclesiasti. 10. Omnis potentatus
 breuis uita, rex hodie est & cras morietur. Huic etiam
 consonat Quid. in lib. Metamor. dicens: Vix ulla po-
 tentia longe est. Hinc Galerius in libro Alexandreidos.
 Quam friuola gaudia mundi. Quam rerum fugiti-
 uus honor, quā nomē inane? Et ponit exēplū de ipso
 Alexandro, hoc modo: Magnus in exemplo est, cui nō
 suffecerat orbis, Sufficit exciso defossa marmore ter-
 ra, Quinque pedum fabricata domus, qua nobile cor-
 pus, & rigua requiescit humo. Hinc etiam uersificator
 egregius ait: Vir bone quid curas res uiles, res peritu-
 ras: Nil profuturas, damno quandoque futuras. Ne-
 mo diu mansit in culmine, sed cito transit. Est breuis
 atq; leuis in mundo gloria quæuis, Qui fuit hic imus,
 erit illic ordine primus. Secundo quia honor mun-
 danus feruilis est & inquietus, iuxta illud quod in epi-
 stolari suo dicit Sidonius: Quidam ius fasque com-
 mune supergressi, summam potestatem, summam be-
 neuolentiam putant esse, hoc ipso satis miseriore, quod
 parum intelligunt se inquietissimo famulatu subia-
 cere. Nam sicut ipsi hominibus: sic & illis dominandi
 desideria dominantur. Hinc etiam dicit Ambrosius su-
 per lucam, libro quarto. Ostendit, inquit, euangelista,
 diabolus domino omnia regna mūdi. Quibus scilicet
 uerbis docemur inanjs ambitionis flabra despiciere, eo
 quod

Quidius.
 Galerius.

Sidonius.

Ambrosius.

quod omnis dignitas secularis potestati subiacet diabolica, fragilis ad usum & inanis ad fructum. Non tñ a diabolo est potestas ipsa, licet insidijs diaboli sit noxia. Tertio honor iste in quolibet homine est ceteris inuidiosus, iuxta illud quod scribit Salustius: Post gloriam inuidiam sequi memineris, & eo magis anxium et sollicitum oportet te esse, quo clarior fueris. Inter mortales nepe difficillimum est gloria inuidiam uicere. Hinc etiam ait beatus Bernardus, quod a duplici malo communi liberat paupertas uoluntaria, uidelicet ab inuidia, propria & ab aliena, quia nullus inuidet paupertati. Quarto honor iste grauis est onerosus, quia semper annexum habet aliquod onus. Vnde in lib. de Tobia: Si quaeratur honor, onus intricatur honori. Hoc bene ponderabat rex ille de quo refert Valerius Maximus: Rex ille subtilis iudicij, quem ferunt traditum sibi diadema priusquam capiti imponeret, retentum diu considerasse & dixisse: O nobilem magis quam felicem patrum, quem si quis penitus quam multis sollicitudinibus, periculis ac miserijs sit refertus, cognosceret, ne humi quidem iacentem tollere uellet. Hoc etiam bene ponderabat Hadrianus papa, ut in Polycratico libro de eo scribitur. Qui fatebatur se in sede pontificatus tantas miseras inuenisse, ut facta collatione presentium, tota precedens amaritudo, iucunditas & uita felicissima fuerit. Spinosa dixit esse cathedram Romani Pontificis, acutissimis usquequaque confertam aculeis, tantæque molis, ut robustissimos præmat, terat, & comminuat humeros. Hoc etiam sapientissime adiecit, quod cum de gradu in gradum à claustrali clerico per omnia officia in pontificem summum, nil unquam felicitatis aut tranquille quietis uitæ priori adiectum est ab ascensu. In incude,

Lib. 7.

Lib. 8. capi.

24.

Cathedra Romani pontificis spinosa.

SPECVLVM

2. lib. Meta-
mor.

Horatius.

inquit, & malleo semper dilaniavit me dominus, sed
nunc oneri quod infirmitati meae imposuit, si placet,
supponat dextram, quomā mihi importabile est. Hæc
ibidem. Hinc ait Gregorius in Moralibus, libro deci-
mo octavo: Sancti viri curas exteriores nequaquam appe-
tunt, sed occulto ordine sibi superimpositas gemunt.
Et quamvis illas per meliorem intentionem fugiant,
tamen per subditam mentem porrant, nec dei ordina-
tioni contradicant. Quinto honor prædictus est
periculosus, quia frequenter honores mutant mores,
iuxta illud Ovidij: Et obest sua gloria multis. Chryso-
stomus: Multo consilio & prudentia opus est pastori
& mille, ut dicitur, oculis ad speculandam undique he-
betudinē earum, quas gubernat animarum. Novi non
paucos idoneos fuisset rectores, multum in ab-
stinētia & ieiunijs laborātes, quibus quādiu licuit esse
privatos, & nihil aliud curare quā propria, & deo pla-
cebant & Indies non modica philosophiæ incrementa
capiebant. At ubi in populo prodierunt, & multorum
imperitias emendare necesse fuit, aliqui inter exordia
tantum pondus suscipere non potuerunt officii. Qui ve-
ro tolerare coacti sunt, perdentes constantiam & ve-
ritatem priorem, & sibi intulerunt magna dispendia,
& nihil alijs profuerunt. Unde dicit Gregorius in pasto-
rali: Prærumque in occupatione regiminis, ipse quoque
boni operis usus perditur, qui in tranquillitate tene-
batur, quia quieto mari recte nauē & imperitus nau-
ta dirigit, turbato autem tempestatis fluctibus etiam
peritus se nauta confundit. Quid namque est potestas
culminis, nisi tempestas mentis? Et Horatius in libro
carmirum: Sepe quocumque uentis agitatur ingens pinus,
& celsi grauiore casu decidunt turres, feruntque sum-
mos fulgura motes. Sexto honor iste dispendiosus
est

est cuilibet propter alienas occupationes quibus obnoxius est, ut sibi non possit intendere, iuxta illud Canticorum primo: osuerunt me custodem in uineis, uineam meam non custodiu. Ideo recte cuilibet ambizioso dicit ab Ouidio in libro de tristibus. Viue tibi, & longe nomira magna fuge. Tu quoque formidabilem sublimia semper. Propositiq; tui contrahe uela, precor. Hinc & in prouerbis sapietum legitur: Vis honorem habere, do tibi magnum imperium, Impera tibi. Ut enim Socrates dicit, stultum est ut ceteris imperare quis uelit, cum ipse sibi imperare non possit.

Ouidi. in tristibus.

Socrates.

Septimo honor praedictus caecus est & tenebrosus, secundum illud psalmistae: Homo cum in honore esset, non intellexit. Vnde Gregor. Adeo enim honor ipse excacat, ut seipsum non uideat, & de se falsa credit, subiectos & quos sorte potestatis excedit, transcendisse se etiam uitae meritis credat. Cunctis se aestimat amplius sapere, quibus se uidet amplius posse. Octauo & ultimo honor iste rumosus est & praecipuus, iuxta illud Ouidi. in lib. tristium: Ardua per praecipua gloria uadit iter. Hinc Macrobius: Summum ad gradum claritatis cum ueneris, egre consistes, & citius quam ascenderas, cades. Ideo dicit Seneca in lib. de quatuor uirtutibus: Ne in re altiori te ponas, in qua stanti tremendum, descendenti cadendum est. Ut enim dicit Calterus in Alexandreide: Sanctius est non ascendere, quam post ascensum regredi. Nos autem non ideo haec omnia inculcauimus, ut potestatem reprobemus aut reprehendamus: nam ut ait quidam sapiens, deus potentes non abiicit cum & ipse sit potens, uerum homines ab eius appetitu uel amore deterrere intendimus, sicut facit in Pastoralibus beatus Gregorius: Nos, inquit, haec proferentes non potestatem reprehendimus, sed ab appetitu

In Saturnalibus.

C V et

S P E C V L V M

tu illius cordis potestatem munimus, ne imperfecti
 quisq; culmen regiminis arripere audeat, & qui in pla-
 nis stantes titubant, in præcipitio pedem ponant. Vn-
 de hoc vitium est fere omnibus insuperabile. Ut enim
 dicit Amb. sup. Luc. Sæpe q̄s nulla uiciadelectat, q̄s nul-
 la potuit luxuria cōmouere, nulla cupiditas subueni-
 re facit ambitio criminosos. Inde & scribit in Poly-
 cratico. Votis & si nō re plures numero sunt rectores,
 quam illi quos regunt. Nam qui regi uelint, perpauci
 sunt, cum quisq; ut emanciperur à iugo rectoris pro-
 prii, totis uiribus quærat. Priuilegio quidem capituli
 aut uisitorum plurimi tuti sunt, ne abbatibus & pri-
 oribus suis obtemperent, ne obediētiā impleant, ne
 regi dei subiecti sint. Non reprehendo clementiam ca-
 pituli aut uisitorum, sed hanc indulgentiam eorum
 subditis nō arbitror expedire. Propter quod in Char-
 ta capituli ordinis Carthusiē. habetur hæc ordinatio
 anni quadragesimi secūli. Et si multa liceat patrib⁹ ui-
 sitoribus potestate à capitulo generali eis delegata,
 quæ interdum saluti animarum nō expediunt, aut re-
 gularem conuersationem monasticam non ædificāt,
 summo opere cauere debent, ne in processu uisitationū
 per complacentiam monachorum, quos forte contri-
 stare nolunt, tum in licentijs ex ordinarijs conceden-
 dis, tum in laxandis regularibus obseruantijs, tum
 etiam in excessibus palpandis uel dissimulandis, aut
 minus exemplariter corrigendis, potestas ipsorum ui-
 sitorū, quæ non in destructionem, sed in ædificatio-
 nem data est, cedat in derogationem authoritatis pri-
 orum aut obseruantie regularis uel baculi pastora-
 lis ipsorum, ordinamus ut in præmissis omnibus tam
 prouide cauteque se habeāt, quod Christus in suis ui-
 carijs, id est prioribus, non dehonoretur, substantiali-
 que

Lib. 4.

Lib. 7. capi.

12.

Cartha Ca-
 pituli ordi-
 nis Carthu.

que obedientiae aut reuerentiae, quo subditi debent suis superioribus etiam discipulis, nullatenus derogetur, ne alij uidentes suos superiores tali modo dari uilipendio, ad ipsorum uilipendium quod absit inclinentur.

Est etiam uitium inexplebile uel insatiabile, quia honor uel gloria est, quasi uentus, uel umbra uel aliquid tale. Est itaque appetitus honoris uitium plenum uanitate, & ideo insatiabile, iuxta illud in Prou. Veterum im-
 Prou. 13.
 priorum insaturabilis, id est, animus. Nec mirum. Ad imaginem enim dei facta est anima rationalis, ceteris omnibus occupari potest, repleti omnino non potest, capacem dei quod deo minus est, non implebit. Est etiam uitiū plenum anxietate, quia torquetur ambitiosus, partim cupiditate, partim liuore. Vñ Bern. O ambitio crux amb-
 Bernardus.
 entium, quomodo omnes torquens, omnibus places? Et quod ex ambitione proueniat liuor, testatur Augustinus. Non enim ait inuidet nisi amor excellentiae. De
 In lib. de uer-
 bis domini.
 nis hoc ipsum quod homo appetit praesse maximum est in se, iuxta illud Augustini in libro de ciuitate dei: Locust superior & si ut oportet administratur, tamen indecenter appetitur. Gregorius in Moralibus: Vnusquisque superbus toties ad culpam apostasiae dilabitur, quoties hominibus praesse delectatur, & honoris sui singularitate lætatur. Vnde scriptum est: Qui dicit regi apostata, & uocat duces impios. Talis enim sub quo sit non considerat, & quod e
 Lib. 24.
 Qualibet quasi non sit æqualis, exultat. Tunc uero solummodo potestas bene gerit, cum nequaquam amando sed timendo retinetur. Quae ut recte ministrari ualeat, oportet primum ut hanc non cupiditas, sed necessitas imponat. Hinc etiam dicit Bernard.
 Matt. 16.
 Chrysost.
 Quoties hominibus praesse desidero, toties deum meum preire uolo. Merito ergo tali dicit apud Matth. Vade post me Satana, quia non sapis ea quae dei sunt. Chrysostomus:

Qui

SPECVLVM

Quicumq; desiderat primatum in terra, inueniet con-
 tusionem in caelo, nec inter seruos Christi computa-
 bitur, qui de primatu tractauerit. Idcirco teste Gre-
 gorio, qui dignitatis culmen affectat, suae animae di-
 spendium quaerit. Non sunt itaq; adpetendae praelatio-
 nes uel ambiendae dignitates, quoniae secundu Chryso-
 mum nihil deo ita amicum est, ut cum ultimis se natu-
 rare, hoc enim philosophiae uniuerse principium est.
 Argue tibi sic anima Christiana, dum impellit te spi-
 ritus superbiae super honoribus transituris. Si glorifi-
 canda sum, si magnificanda a domino in aeternitate,
 qui semper & ubiq; gloriam meam dicet, quid mihi
 de punctuali & umbratili gloria super terram? Si ue-
 ro iusto (quod auertat dei pietas) iudicio damnandus
 sum, torus honor impensus ab hominibus plus ad tor-
 mentum mihi cederet quam ad solatium, plus inde bla-
 sphemabit anima mea dominum, plus exiliet furens
 spiritus in deum quia non fuit salutare suum, plus ex-
 ardescunt inuidi daemones animam cruciare, quo plus
 in bonum senserunt honorari. Hac Ioannes Gerson su-
 per magnificat.

Ioann. Ger-
 son.

*Quod praelatus quatuor circa se
 considerare debet.*

• CAP. V.

SCIENDVM praeterea, quod praelatus quili-
 bet circa statum suum quatuor diligenter confi-
 dere debet, uidelicet, quod non sit immissus per in-
 trusorem, quod non sit remissus per dissimulatione,
 quod non sit neglector culparum, quod non sit acce-
 ptor personarum. Primo consideret & considera-
 re de-